

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általános katolikusok törekvésséinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak 1895. márc. 6-án

Előfizetési árak:

Egészévre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.
Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség: Jókai-utca 10.

Kiadóhivatal: DEBRECZENYI GYULA KÖNYVNYOMDAIA (Iskola-utca 4. sz.)

Leplezett bukás.

(—k.) Vizsgálva közállapotainkat, azt kérdem, sikeresen alkalmazta-e a szabadelvű iskola az igazi liberalizmus tetteit. Ugy-e a liberalizmus célja jogtudományi szférájában nem egyéb, mint a hűbéri időkre emlékeztető közösségek megszüntetésével az egyéni tulajdonjognak rideg, éles formulázása, s a végkövetkezményekig való kifejtése, s a nemzeti államnak az egyénekre való építése? Tehát nem hagyományos és erős nemzeti tagoltságokra, hanem a szétaprózott és a ridegen különválasztott egyéneknek építi fel a külvetéleki és gazdasági életének fejlődését. És ebbeli végcélját a „szabad érvényesülés“ s az „egyének jogkörének fejlesztése“ jelszavai alatt ismerjük fel.

Fejlődött-e az egyének jogköre s a gazdasági erők szabad versenyképessége e jelszavak alatt? Inne: a politikai életben szűkültek a szabadszabadsági körök és sorvadtak a jogok. A politikai jogok tovább fejlesztését a néppárt programjában látjuk. Maga a liberalizmus nem tett még többet, mint hogy látszólag fékezte a politikai jogok szabadosságokká vált szabadságait a választási törvények kordonjai által. Ugyanez körülkerítette a szabadérvényesülés elvén törvényhozásba jutott honatyák szabad érvényesülését az összeférhetlenségi törvények korlátaival. Politikai téren újabb terek megnyitása helyett számokkal kellett

körülhánynia az egyént. Mindaddig még csak visszafelé korrigált.

Közigazgatási téren még odáig sem jutott, hogy az egyéni jogköröket sértő, legégetőbb rekriminációkat elintézte. Nem is kívánja azt az aktát elintézni másként, mint a közigazgatás államosításával. Egyáltalában mindent államosít. Holott az állami hatalom emelkedése az autonómiai jogok rovására történik, a melyek pedig az egyéni jogok szabad elhatárolásából erednek. Az egyének önkéntességétől függő közösségek tehát átalakulnak olyan közösséggé, a hol az egyéni jognak már csak atomjai is alig fedezhetők fel; a társadalmi intézmények feudalizmusa átalakul államhatalmi mindenhatósággá. Ezen a téren sem nyert tehát az egyéni jog, hanem veszít az államalkotmány nagy épületében.

Vagy talán a gazdasági téren segítettek diadalra a szabadérvényesülés elvét? A czéhek ugyan megszüntek, de ringek és kartellek társadtak helyükben. Volt-e olyan czéh, a mely akként sajátított volna ki magának valamely ipari tért és különösen egy kizsákmányolta volna a fogyasztó piacot, mint egy jól szervezett kartell? Nem példátlan, hogy egy ipari kartell milliányi befektetett tőkének 38—40 százaléknyi nyereséget biztosítson. Micsoda czéh élvezte valamikor azt a monopolisztikus hatalmat és a feudális kornak, mely intézménye volt képes a szabadverseny életszerveinek vérkeringését úgy megakasztani,

mint ma 2—3 spekulans elhatározásából származó buzaring?!

A szabadverseny mely téren nem szült még torzalkotásokat, s hol élvezi a gyakorlatban az általánosság annak előnyeit? Hiszen maga az iskola is — fejlesztés helyett — csak fékezi, szabályozza az erőket, s az individualisztika térről gyűjti őket a közönség ótalma alá. Ilyen mentővár a szabadverseny téren minden szövetkezeti alkotás, a melyeknek kedvezményezése már kész beismerés a mellett, hogy a szabadverseny tanainak alkalmazása hamarabb elnyomta, sem hogy kifejlesztette volna a gazdasági erőket.

Kiszagdnak dűlői összefutnak nagy tagokká egy kéz birtokában. Kisiparosok gépszerkezetté omlanak össze nagy vállalatok kezében. Hát most már mit ér a liberalizmusnak az egyének számára jog s szabadságfejlődést biztosító ígérete, ha a valóságban a jólét maga nem volt atomokra — osztható, hanem az általánosság jóléte csökkent a kivételesek jólétének aránytalan emelkedése árán!

Az „ugynevezett“ liberalizmus zászlaja alatt haladó irányban sikereket nem ért el, ellenben annyi bünt követtek el a magyar nemzet ellen, annyira kiszolgáltatották a nemzeti erőket a nemzetköziség elvét valló tőkének, hogy azt a hibát immár jövátenni lehetetlen, a visszaszívódás, az „egyvezetetés“ művészetében bármily rugékonyságot fejtsen is ki az a mai álliberalizmus.

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

Egy sírkereszt.

Halottak estéje volt. Sűrű hosszú csoportokban parkodtak a kegyeletes lelkek a temető felé, ahol ilyenkor az ezerfényű slantnyuktól pazar csillogású hideg gyári koszoruktól kezdve egészen az elhagyott, csak a véletlen természet által rendetlenül begyepesített s csak a méla hold — az Isten világa által kipirult sejtelmes homályba burkolt hantok felett hullatott forró könnyekig oly sok téle variációban röjják le a bánatos szívek a kegyelet, a szeretet adóját.

A nyüsgő sokaság egész szorosan lepte már el a temető főbb útjait. A sok lassú és gyorsabb tempójú lépések alatt megszólal a máskor oly néma murva-út és a mint egyhangú mormolása a hulló sápadt falevelek zizegésébe, az aozélos őszi szellő lágy fuvalmába, az elhunytak lelki üdvéért rebegő ajkak imáiba és a holtakat sirató haragok mélabus hangjába olyan észrevétlenül belevégnyül, létrejön az a misztikus harmonikus hörgő hang, mely az embert úgy megihletti, úgy elfogja, átszellemíti, meghatja, elragadja, el — és odaviszi azok közé beszélgetni, a kikhez imádkosni jött a temetőbe.

A hullámzó tömegeből, melynek magam is

része voltam, egy ismeretlen sir fölé helyezett illatos fehér virágokkal gyönyörűen díszített karsu emlék megpillantására bontakoztam ki. Egy, még élte delén tartó férfi és nő kesergett a kedves tulvilágának dusan ékesített földi maradványai felett. Fel-fel törő hangos zokogásuk árulta el vigasztalhatatlan fájdalomukat. Édes apa és anyja lehetett a két siránkozó a kis Terikének, kire, — mint sir-irata mutatta — oly korán, élte bimbajában szállt le a hideg halál. Kutassy Terike élt 17 évet. — Ezeket olvastam a csillároktól fényesen megvilágított, márványba vésett aranyos betűkből és még lejjebb a „Szomorúfű hervadt lombja“ lágyhangú dálnak egy versét ily formán:

Szomorúfű hervadt lombja
Ráhajlik a sirhalomra,
Édes itt lenn megpihenni,
Ide lent már nem fáj semmi.
Ide lent már nem fáj semmi,
Soha semmi.

Lassan tudtam csak elolvasni az utolsó sorokat, talán mert sűrű apró betűkkel volt kivésve, vagy tán mert a nótá megszokott eredeti szövege akart mindig ajkaimra jönni, vagy, mi legvalószínűbb, a dolog bizarrsága oly nagyon meglepett. Egész estén ez a pár sor foglalkoztatott és ez éjjeli álmatlanságomban, reggel és

másnap szüntelen, mint egy kérdőjel állott előttem a titokzatos dolog mindaddig, míg másnap egy szomorú kis történetet hallottam, mely mindent megmagyarázott.

Az aranyifjúság bált rendezett. A közzörült fényező üvegekkel borított auer-égőktől bevilágított hatalmas bálteremben két hosszú sorban állott a francia-négyesre foglalkozott mulató ifjúság. A jobb és bal ajtók perspektívájában társalgó nép hullámzott. Egész terem bájos, éber álom kész hazája volt. Nemsokára egy fiatal ember sikamlott keresztül a táncsorokon s egy ablak-oszlophoz támaszkodott, kezével a függönyön levő aranybojtót hibergélve. Eszébe jutott végig tekinteni a tánczosok sorain, de nem tudott, mert szeméi csakhamar megakadtak. Egy könnyű természetű hajlékony szép kis teremtés ragadta magára figyelmét, a ki oly kedvesen lejtett lovagja oldalán a fekete gyerekek talpizgató muzsikájára. Ruháján: művészek növekek remeke látszott, bogár szeméi a természet világító fényt fokozott mértékben verték vissza. Egyszer Terike is odalopta hatalmas sötét szeméit a függöny mögé, hol Kálmán tekintetével találkozott.

A kölcsönös mely tekintetek a beszédes szemeken át egymás szívéig hatoltak, s egy

Nevezzük liberalizmusnak vagy bármi másnak, a kerek 30 év óta uralomra jutott irányzatot, annyi bizonyos, hogy ez haladást legfeljebb rendkívül aránytalan hatalmi s vagyoni megosztásokban tud felmutatni, s végeredménye legfeljebb a napról-napra növekedő visszahatás.

Ez az irányzat tehát rossz volt és kétségtelen bukást szenvedett, a minnek élő beismerését szolgáltatja a nemzet elégedetlenségi érzelme is. Csak hogy egy régi iskola nem úgy bukik meg, mint a szárnyaszegett sas, — a mely földre zuhan és egyszerre kiadja párját. — Politikai és gazdasági iskola nem szegi így nyakát, hanem nyújtogatja, csavargatja és lassan átídomul, mint az ókori állat, az élet új követelményeihez képest. Hogy az élet - mennyi bajt tár fel s mennyi új követelményt támaszt, a melyeket az álliberalizmus csak örökös korrekciókkal és orvoslásokkal elégeithet ki, ez is bizonyosság a nap lejártá mellett. De a korrektorok és orvosok még buzgón lepezik az új hold szarvait, pedig közelebb van már, mint sokan hinni merik.

Közügylés a városnál.

Megrálgalmaztak egy városi tisztviselőt: azt mondták róla: igazságtalan! Arról mondták ezt, a kiről tudjuk, hogy puritán jellemű, szorgalmas, lelkiismeretes férfiú, s a kiről azt is tudjuk, hogy nem fraternizál, nem komázik, nem paruláz a hivatalában senkivel, még bizottsági taggal sem. Beleönti testi és lelki erejét, minden tudását, tapasztalatait vas szorgalommal s bárkit meggyőző pontossággal hivatali ténykedésébe, feláldozza ennek magánéletét is olyannyira, hogy megszoktuk már őt másként nem, csak tisztviselőnek ismerni. Szinte nincs e férfinak szubjektivitása, mert minden érzése a hivatalos tényekben nyilatkozik meg. Bűne is van! Hát egy ilyen férfinak bűne is lehet? Lehet, sőt van! Nem udvarol senkinek sem s az udvarlókat egy-egy komor tekintettel elűzi magától. Hivatali magatartása biztosítja a hivatali reputációját; kötelességtudása s szigorú

titkos sejtelem szállta meg mindkettőt, mely fülökbe sugta, hogy egymásnak vannak teremtvé.

Kálmán tudtán kívül állott most már az ablaknál. Talán fűzért kötött lágy szavakból, tán szívhezsimulón szedte össze azokat a gondolatokat, melyeket Terikéhez fog intézni — mert nagyon elgondolkozott.

Hogy tényleg így közeledett-e Terikéhez, azt senki sem tudja, csak hogy később már együtt mulattak, táncoltak boldogan.

Finoman vezetett társalgás, tiszta és magas fréffák élénk cseréi között fogyott le a táncrend rövidnek tetsző programja és ha mindannyian nem is, de ketten biztosan a legszebb emlékekkel távoztak a káprázatos teremből.

Melabus harangszó hívta temetésre a város részvétes vagy kíváncsi lelkeit. Egy önkéntest temettek. Alig hogy bevonult, az eleinte különösen oly nehéz és fárasztó gyakorlatokon felhevült: szervezetét megcsapta a nedves, hideg őszi szellő és hosszú éveket ígérő kezdetén egy reményteljes életnek, meg kellett válnia az élettől.

Kitezik a holttestet az udvarra. Nem volt senki aki az árva fiút siratta volna.

Egyszer csak egy kis leány keltette magára a nép figyelmét, a ki halványan törölgette titkolni akart könnyeit, midőn hirtelen rosszul

lelkiismerete személyi integritásának bástyát emel s a ki e bástyának neki megy, az csak fejjel mehet neki a visszaesik — fejtetőre. Ez *Nemsi's* tanácsos bűne!

Talán felesleges is volt a fentieket elmondanunk, hisz mindnyájan tudjuk ezt. Igaz, Szükségesnek tartottuk mégis, mert utóbbi időben szinte divatosabbá válik a tisztviselők nyilvános megresszósága, dehonosztálása, megrálgalmazása épen azon a helyen, a hol a tisztviselőnek még az utcai suhancok nyelvöltögetésével szemben is védelmet, ótalmat kellene találni. Ez káros tünet s nagy veszedelmet hord méhében. És épen most történik ez, a midőn dicsekvőleg mondhatjuk, hogy törvényhatóságunk soha kvalifikáltabb, ügybuzgóbb s lelkiismeretesebb tisztviselői-karra nem mutathatótt. Az ily támadások bántják az önértéket s ölik is, lazítják a lelkiismeretet s lassan-lassan a munkakedvet is tönkreteszik. S ha ez a dekadens irány egyszer megszüli gyümölcsét, állandó és veszedelmes rákfenévé válik, mely csak egy generációs pusztulásával ér véget, mert orvoslását teljes enyészete előzi meg. Igaz, hogy ettől ez idő szerint félni nem kell, mert van annyi tudománya és lelki ereje a tisztviselői karnak, hogy a körülírt s rejtett gyanúsításokat kellő értékére tudja szállítani, ha már a törvény védelmét igénybe nem veheti, a mennyiben a rejtett s körülírt rágalom ezer kibúvót nyújt, a mit jogorvoslat esetén a bűnös férfiaságának sutba-dobásával szívesen igénybe vesz.

Napirendre tértünk volna ez ügy felett, ha nem lenne a vád oly alaptalan. *Antal* József biz. tag a törvényhatóság tegnapi közgyűlésén azt mondta ugyanis, hogy *Nemsi's* Gyula pénzügyi tanácsos a pinceváltságot a pinceszőlajdonosokra önkényesen, aránytalanul rója ki. Ha meggondoljuk azt, hogy a pinceváltságot egy, a törvényhatóság kebeléből kiküldött bizottság állapítja meg, a vád érintetlenül hagyja *Nemsi's* személyét s csak annyiban érinti, a mennyiben a jelzett bizottságnak a pénzügyi tanácsos az elnöke. Még a karzat előtt, pedig *Antal* József annak a szája íze szerint beszélt, nagyot vesztett a felszólamlás értéke, midőn a szónok önsz érdekeit panaszolta. Csak a saját pince váltságot kifogásolta itt, illetéktelen forum előtt.

Ezek után áttérünk a közgyűlés lefolyására, mely tegnap d. e. 9 órára volt kitűzve. *Fidh*

lett, s fejecskéje keblére hervadt, mint harmadnapos gyöngyvirág.

A kis leányt rögtön ellepték a kíváncsi nőszemek, s már-már krónika kezdett készülni az asszonyok között, míg végre a Bethoven megrázó halotti indulóját játszó katonazene és az erre meginduló gyászkiéret némileg megszabadította a kis leányt a reá irányuló közfigyelemtől.

*

Kutassyéknál nagy beteg van.

Terike a temetés óta, a hol olyan rosszul lett, ágyban fekvő beteg. Lelkére fagy és hév borul egymást felváltva. Piros, vidor arcát, hajlékony természetét, mely ép korában a Mindenhatóság ízlését látszott kifejezni, hervadás ékteleníti.

Egy cseppet se félt a haláltól. Gyóntató atyját is elhívatta, hogy annak kenetteljes szavaira annál könnyebben, annál szívesebben menjen fel oda a tulvilági angyalársai közé, hogy mint ékes rózsabimbó, ott viruljon, ott boldogtison.

Távozó lelkiatijának azután egy kis papírost adott át, melyre az a versszak volt írva, a mi engem a temetőben úgy megzavart.

Kiriaits József.

Pál báró főispán elnököt. A rendkívüli közgyűlés tartását a létesítendő konzerv-gyár kérdése tette szükségessé.

Elnök a közgyűlést megnyitván, *Tóth* István főjegyző bemutatja a közigazgatási bizottságnak az 1901. 1902. évi utadó-költség-előirányzat tárgyában hozott határozatot. E határozat szerint az utadónak 4%ról 6%-ra leendő emelése szükséges. A vagyontalanoktól a minimális utadó sem szedhető be. Ezek kötelesek volnának az utadót természetben leszolgálni; ha ezt megtagadják, kényszer-eszköz nem alkalmazható. Így válik az utadó nagy része behajthatatlanná s az utak fenntartása lehetetlenné.

E határozat csak azért terjesztett a közgyűlés elé, hogy jóváhagyás végett a miniszteriumhoz kerüljön, vita tárgyát tehát e helyütt nem képezhetette. *Kondis* István biz. tag ennek tudatában az ő szokott tárgyismeretével szól a tárgyhöz. Szerinte a hatóság ez ügyben elkésett. *Aggályai* vannak a cselekvő hátralekötés nyilatgatása s a behajtási eljárás szigorát illetőleg. Talán takarékoság mellett a kiadásokat mérsékelni lehetne. Nagyobb körültekintést ajánl s kíméletet adóemelések tekintetében a polgárokkal szemben.

Diebala biz. tag, *Havranek* polgármester, majd elnök főispán is megnyugtatók a felszólalót s kijelentik, hogy a vagyontalanok utadója a legnagyobb szigorral sem hajtható be s így a szükséges kiadások csakis mérsékelt adóemeléssel nyerne fedezetet.

A közgyűlés miután az utadóemelésre vonatkozó határozatot tudomásul vette, kiutalványozta a folyó évben teljesített aszfalt-munkák után járó érdemletet, mely 1924 kor. 22 fill.

A konzerv-gyár kérdése került most szónyegre. Ismeretes ez ügy olvasóközönségünk előtt s így a részletes ismertetést nem igényli. *Havranek* József polgármester a város közönsége részéről nyújtandó kedvezményeket illetőleg a tanácsossal tárgyalta az ő részletes előterjesztését, melyet a tanács teljes egészében magáévá tévén, határozat-hozatal végett a közgyűlés elé terjesztett a következőkben:

1. Az ajánlat első pontjában a gyáros 2 kat. hold építési helyet kér ingyen a vasuti indóház közelében. Azért kér 2 kat. hold területet, mert utólagosan a konzervgyárat tej-kondenzáló-gyárral hiszi kiegészíthetni.

A városnak van a vasuti indóház és *Horváth* István-utca között 5 hold oly területe, melyből a két holdat kihatítani lehet és a melynek ezeideg semmiféle tervbe vett rendeltetése nincsen. E területet *Tschurtschenthaler* Alajos megtekintvén (a tervbe vett vilanyáram fejlesztő telep mellett fekszik) azt kissé mély fekvésűnek találta, de azért elfogadta. Miután e terület városi tulajdon és csekély jövedelmet hajt, ennek átadását inkább ajánlom, mint oly területet, melyet a városnak úgy kellene vétel-utján megszerezni. Megjegyzem, hogy e telket a város csak a konzerv-gyár céljára szükséges építkezési helyül és kizárólag erre a célra engedje át a vállalatnak.

2. Az ajánlat második követelménye az, hogy a város adjon a vállalat rendelkezésére 25 hold első osztályú földet mint a és kísérleti kert céljaira, hol a konzervgyár feldolgozásához szükséges gyümölcs és főzélékneműek termeltetnének. E célra legalkalmasabbnak vélem a város tulajdonát képező úgynevezett „amerikai szőlőtelepet”, mely a város tulajdona s a melyért csak 250 frt évi haszonbér fizettetik s a mely fellendült szőlőmivelésünk folytán ma már nem

szolgálat közérdekét. E terület bérlete a szerződés 5. pontj értelmében május 1-től 5-ig már felmondható és 1902. január 1-én a vállalatnak átadható. Mintán e telek a város tulajdona, évi hasznosítási csekély, több közérdek sem szolgál, kerti művelésre kitűnő talajjal bir és Tschurtschenthaler Alajos azt megtekintvén, teljesen alkalmasnak és elfogadhatónak találta, részéről ezen telek hasznosítási jogát javasolom átengedendők addig, míg a konzervgyár gyümölcs, zöldség és főzelék konzerválásával foglalkozik.

3. Az ajánlat 3. feltétele az, hogy a város járuljon a gyár építési költségeihez 20,000 korona segéllyel vagy megfelelő téglanyaggal. E követelményre vonatkozólag véleményem az, hogy a város ajánljon fel 500,000 drb. téglát, mint azt a bozeni konzervgyár részvénytársaságnak már fel is ajánlotta.

4. Az ajánlat negyedik feltétele a községi adók és pótlékok alól való mentesség annyira időre, mennyit új gyárak részére az állam is törvényhozással biztosított. E feltételt is megadandónak javaslom, mint azt már a város közönsége a korábban jelentkezett bozeni konzervgyár részvénytársaságnak is megszavazta.

5. Azon feltétel, hogy 20 évig hasonló gyártmányt előállító vállalatnak kedvezményeket a város nem ad, minden nehézség nélkül elfogadandónak találok.

Farkasdy Dezső biz. tag kifogásolja a 2-ik pontot. Örömmel üdvözi e vállalatot; elégségesnek tartja azonban a 25 hold földnek 15 évre leendő átengedését. Majd felvilágosítást kér, vajjon az amerikai szőlőtelepre vonatkozó szerződés felbontható-e anyagi áldozatok nélkül.

A közgyűlés az első módosítást elfogadja, a másodikra vonatkozólag Havranek polgármester félolvassa a szerződés 5. pontját, mely szerint a szerződés joghátrány nélkül felbontható.

Sáára Gyula dr. a betéttulajdonosok értekezlete után idősebbnek találta volna a közgyűlés tartását. **Diebala** megfontolandónak tartja, hogy a földmívelési miniszter bizonyos feltételek mellett engedte át az amerikai szőlőtelepet. **Havranek** polgármester ezen aggályokat megnyugtató válaszával eloszlatja.

A fenti polgármesteri, illetve tanácsi előterjesztés ekként határozati javaslatá formázódott oly kiegészítéssel, hogy a gyáros kötelezettségei a gyár értékét, üzemi idejét, a munkások számerejét s a produkció mennyiségét illetőleg kiegészítettet.

Sáára biz. tag nem fogadja el a határozati javaslatot, mert szerinte abban a gyáros kötelezettsége nincs kellőleg precízizirozva. Higgadt tárgyalást ajánl. Kéri kikötni, hogy a gyár üzeme legalább 30 évre biztosítsassék.

Majd hozzászólnak az ügyhöz **Lasits**, **Ráday**, **Rauscher** biz. tagok s végül, midőn **Havranek** polgármester dr. **Sáára Gyula** felszólamlására kijelenti, hogy a hivatkozott kikötések a határozati javaslatban precízizirozva vannak, dr. **Sáára** biz. tag ellenvetési tárgyalanná válnak; sőt az üzem határidejének meghosszabbítását sem fogadja el a közgyűlés, a mennyiben szavazás után a határozati javaslatban jelzett 20 évet mondja ki az üzem tartamul.

A közgyűlés az egyezés megkötésével **Havranek** polgármestert, **Fittler** főjegyzőt és dr. **Sáára Gyula** biz. tagot bizza meg.

A népszámlálási biztosok napidiját a közgyűlés 4 koronában állapítja meg.

A közgyűlés utolsó tárgya a tanács előterjesztése volt a két fogyasztási ügynöki állás rendszeresítése tárgyában.

A fogyasztási adóbizottmány, majd a tanács foglalkozott e kérdéssel s tekintettel a nagymunkahalmazra, javasolják az állás szervezését annál is inkább, mert a kiadások az államot terhelik.

Kovács István biz. tag a javaslatot nem fogadja el, mert egy évvel ezelőtt épen **Nemsits** ajánlotta az ügynökök kevesbitését. Az az indok pedig, hogy az államot terheli a kiadás, szerinte el nem fogadható, mert ő itt nemcsak a város érdekeit, de az államot is védeni köteles.

Az általános helyesléssel fogadott felszólalás után **Nemsits Gyula** pénzügyi tanácsos az ő férfiaságát és lelkiismeretességét jellemző kijelentést tesz. Akkor az ügynökök kevesbitését látta jónak, ma azonban ellenkező a meggyőződése. Szerinte szükség van új munkaerőre s ez a fő ok; hogy az állam megtéríti a kiadásokat, az mellékindok.

Antal József **Nemsits**et hibáztatja a munkaszaporulat miatt, mert ha igazságosan vetné ki ki a pinceváltságot, kivátná azt minden gazda s nem volna szükség ennyi ügynökre. Ő 57 liter bort iszik meg évente s 80 koronát fizet. (?)

Havranek polgármester és **Küvessy István** biz. tag felvilágosítják a felszólalót s tudtára adják, hogy a pinceváltságot nem **Nemsits**, hanem egy bizottság állapítja meg, vad tehát őt nem érheti. Hogy a kirovással minden érdekelt tetszésével nem találkozok, az az ügy természetéből megmagyarázható.

Tóth Arthur biz. tag természetesnek találja, hogy a látszat szerint a bizottság egyik tulajdonosnak kedvez, a másiknak nem, mert nem ismeri teljesen a tulajdonosokat. Különben az ily bizottság általános megelégedésre sohasem működhetik. Legigazságosabb rendszer az, ha a ki mit iszik, azután megfizeti az adót. Annak idején ez nem tetszett. Szerinte egy bizonyos válság-minimum megállapítása szükséges volna. Szükségesnek tartja a két ügynök rendszeresítését.

Tóth Arthur biz. tag beszéde hatástalanul hangzott el, de annás hatásosabb volt dr. **Sáára** felszólalása, a ki helyteleníti a felhangzott ellenvetéseket s kijelenti, hogy annyira lelkiismeretes tisztviselőnek tartja **Nemsits**et, hogy már azért is szükségesnek tartja a 2 ügynöki állás szervezését, mert ezt **Nemsits** ajánlotta.

Még **Lasits István** biz. tag kifogásolta **Nemsits** modorát, de mert komoly méltatásra e kijelentés sem talált, a vita befejezést nyert a két ügynöki állás rendszeresítésével.

UJDONSÁGOK.

— **Ülések a vármegyénél.** Fejérvármegye törvényhatósági közegészségügyi bizottsága folyó hó 10-én d. e. 10 órakor, közigazgatási bizottsága pedig 13-án, szintén d. e. 10 órakor, a vármegyeház másodemeleti kistermében ülést tart.

— **Névváltoztatások.** **Kreiser** Zsigmond székesfejérvári lakos, valamint **kiskoru Anna** és **Mária** nevű leányai, vezetéknevüket belügyminiszteri engedéllyel „Keresztes“-re. — **Neumann Pál** csetényi illetőségű moóri lakos pedig saját, valamint **kiskoru Bianka** és **Sándor** nevű gyermekeinek vezetéknevét „Nemes“-re változtatta.

— **Masiroznak a katonák.** A cs. és kir. 4. számú hadtest tüzér-ezrednek ágyúkkal felszerelt próba útege a folyó

évi és december, nemkülönbén a jövő 1901. évi január hónapokban menetgyakorlatokat fog tartani. Hozzánk **Ettye**ken és **Csákváron** keresztül január 5-én fognak érkezni és két napi pihenő itt-idezős után **Martonvásáron** keresztül mennék haza **Budapestre**.

— **Megszűnt dohártyák.** Dr. **Nicholson** intézete (**Gunnorsbury** **London** W.), mesterséges dohártyákat hozva forgalomba, a közönséget azzal hitegeti, hogy a dohártyákat ingyen szolgáltatja ki s csakis a hozzájuk szükségesnek állított gyógyszernek fejében fizettet 20 koronát. Minthogy bebizonyult az, hogy ezen mesterséges dohártyák sok esetben inkább ártanak, mint használnak, de különben is azok kiszolgáltatási módja nyilvánvalólag a közönség jóhiszeműségének kizsákmányolását czélozza, a szóban levő mesterséges dohártyáknak, valamint a hozzájuk szükségesnek állított gyógyszernek árusítását a belügyminiszter megtiltotta.

— **Leleplezett szemfényvesztés.** Talán nem ismeretlen olvasóközönségünk előtt az a tömeges és gyors vételre ingerlő módon eszközölt elárusítási mód, mely „szelvény (lavina, hólapda) rendszer“ elnevezés alatt vált ismeretessé és az első pillanatra oly tetszetős és előnyös volta nem egy polgárt tett városunkban is terjesztőjévé a jelzett elárusítási módban megnyilatkozó fogosulatlan és tisztességtelen versenynek. — Ezen verseny csekélyebb eltérésekkel általában abban áll, hogy a kereskedő bizonyos számú és meghatározott szelvényből álló füzeteket bocsát ki, oly feltétel mellett, hogy egy-egy szelvényfüzet tulajdonosa, ha a füzetben levő szelvényeket egyen kívül tovább adja s az új tulajdonosok a szelvényeknek hasonló feltételek mellett leendő tovább eladása czéljából szintén vásárolnak egy-egy szelvényfüzetet, a részére megmaradt egy szelvény ellenében megkapja a kikötött s az egy-egy szelvény áránál jóval nagyobb értékű árucikket. — Komolyabb megfontolás után azonban mindenki be fogja látni, hogy a szelvény-rendszer mellett gyakorlott elárusítás a jogosulatlan és tisztességtelen verseny minden ismérvét magában foglalja, mely a rendkívül olcsó vásárlás ellítésével végeredményében az összes versenytársak egyenes megkárosítására vezet. A szelvény-rendszerrel árusított félrevezeti a közönség jóhiszeműségét, elhitetvén a vevővel azt, hogy a rendszer mellett olcsón vásárol, holt a közönség maga az árut a szelvény-rendszerrel talált értéken felül is megfizeti, sőt könnyen megkárosíthatja az egyént, a mennyiben az átvett szelvény dacára nem mindenki hajlandó szelvényfüzetet vásárolni s mert az egy szelvény ellenében kapott árucikknek az illető szelvény csekély értéke folytán nem igen vizsgálják azt, hogy a nyert áru a kereskedő által más oldálról bevett vételárnak kénytelen megfélele-e. — Az érdekelt kereskedők és iparos körök részéről a kereskedelmi miniszteriumhoz intézett panaszokra a kereskedelemügyi miniszter a társadalmi és üzleti érdekek jelentékeny megkárosításának elkerülése érdekében egy szigorú rendeletet bocsátott ki, mit közönségünk érdekében alábbiakban közlünk: a) Az elárusításnak ezen módjára többször hivatkozott törvény-szakasz alapján engedélyek ki ne adassanak. — b) A netán kiadott engedélyek haladéktalanul visszavonattassanak. — c) Azok ellen, kik ily módon engedély nélkül árusítanak, a megtörli eljárás folyamata tétessék és az 1884. évi XVII. t.-cz. 158. §. d.) pontjában foglalt büntető rendelkezés szigoruan alkalmaztassék.

— **Egy ur — titkos rendőr.** Vasárnap este 10 órakor történt a mulatságos eset, hogy egy „éjjeli pillangó“ valóságos nobli spiccel dudolgatva sétálgatott a Kossuth-utczán. Két ácslegény a rossz hírből nagyon is ismert perfidát nem épen válogatott szavak kíséretében csendes rendre intette, mire a széles jökdéjében meg-

zavart pillangó nem késett válaszolni s így az éj homályában hangos nyelv-haroz zavarta meg a Kossuth-utcai álmadozó nyugalmát. A cselepaté folyamán előbukkan a sötétségből egy nagyon is kis terméti ur és erőlyes felhívással csendet parancsol s midőn szavai hiába hangzanak el, öklével a mellére csap s nagy fitykél kivágja a félelmetes szót: én, titkos rendőr vagyok! Nyomban tudakozódní is kezdett a jelenlevők kiléte felől, s' mitűn kijelenti, hogy Rütöskös (Varga) Rozalinda kisasszonyt személyesen van szerencséje ismerni, ezennel pártfogásába veszi és férfiúi karját felajánlá. A két őslégény néhány kitűntető szó s a detektívve nézve érzékeny taglejtés után városunk déli része felé törekedtek. Ugyanekkor, a detektív ur az éj homályos hölgyével a városháza felé törekedett. A rendőrőjratát ép akkor ért a kínos jelenet színhelyére, midőn az ügyfelek bucsuszónoklataikat tartották s figyelem a detektív ur által kísért hölgyre irányult. A rendőrök épen nem tartották szerencsésüknek e találkozást, mégis rendőri ótalom mellett volt kénytelen a detektív jökevdü hölgyét a városlázáig kíserni. A detektív ur itt látván, hogy már felesem tréfa a dolognak, alázatosan kért bocsánatot a rendőröktől a detektív czim jogtalan használatiért, melyet azzal indokolt, hogy a védtelen nő becsületét egyébként megmenteni képes nem volt. Rozalinda régi helyére, a rendőrség szeparrált hölgy termébe került s a detektív urat pedig, nehogy kényszerüljön a vele talákozó őslégényeket még egyszer rendrentasítani, a testi épség megóvása érdekében két rendőr kísérete budai-nti lakására.

Halálozás. Részvétellel vettük a gya-sz-hirt: hogy Hruska Pál nyugalmazott déli vasúti kalauz, 48-as honvéd f. hó 4-én életének 77., boldog házasságának 22. évében meghalt. Az elhunyt általános részvétellel mellett tegnap d. u. 3 órakor helyezték a róm. kath. vallás szertartásai szerint a sóstói temetőben nyugalomra. Az engesztelő szent mise-áldozat a székesegyházban ma reggel 7 órakor mutatattott be a Mindenhatónak.

Gyilkosság Csákerényben. Csákerény lakosait borzalmas gyilkosság tartja igazalomban. K. Tóth János jómódu gazdaember a napokban több balinaki ember társaságában hazatérően a lovasberényi országos vásárról, benézett Lóderel Mihály koresmájába. Vele volt két felnött fia is. Később felesége Fövényi Zsuzsanna is eljött, hogy hazahívja. Röviddel esti 7 óra előtt fia eltávoztak, ő meg a felesége pedig pont 7 órakor indult haza. Már a kaphoz értek, mikor két alak a sötétből előugrott. Az egyik K. Tóth Jánosra, a másik meg az asszonyra vetette magát. Tóth János jaiszó nélkül halva rogyott össze. Egy arczára irányított köcsapás kioltotta életét. Az asszonyt szinte kövel ütötték arczba és fejbe, de vastag fejkendője megmentette életét. Mikor az asszony az első ütést kapta, nagyot sikoltott. E sikoltást meghallotta a már előbb bezaérkezett fia József, a ki várva szüleit a házban ép akkor világot gyújtott. Kirohant az utcára és a futásnak eredt orgyilkosokban felismerte Fövényi István szomszédjukat és annak öcsését Gábort. Másnap a helyszínen megjelent Csendes Aladár moóri kir. aljárásbíró és Pataki Armin székesfejérvári törvényszéki orvos. Pataki megejtette a hivatalos orvosrendőri boncolást, Csendes bíró pedig jegyzőkönyvbe vette a már eszméletre tért asszony eskü alatt tett azon vallomását, hogy a Fövényi testvérek voltak az orv-támadók. E vallomás alapján a bíró csendőrökkel elfogatta a két Fövényit és a moóri kir. járásbírósg börtönébe kísértette. A gyilkossággal kezdettől fogva mindenki a Fövényi testvéreket gyanúsította, mert ezek már 24 év óta állnak hadilábon a Tóth famillával.

Zene estély. Szives tudomására hozom a m. t. közönégnek, hogy méltányolva azon szives zeneestélyei alkalmával részesültem elhatároztam, hogy november 3-án és minden rákövetkező szombat a helybeli honvéd zenekar közreműködésével zeneestélyt rendezek. Főtörekvésem leand, hogy: bár áldozatok árán is, m. t. vendégeimnek

kellemes szórakozást nyujtsak, *kitűnő kávéházi italok, hideg buffet mérsékelt árak pontos és figyelmes kiszolgálással* pedig szives pártfogásukat kiérdemeljem. Teljes tisztelettel *Fekete Géza*, "Othon" kávé.

Irodalom.

Mépiratkák. A Szent-István-Társulat általános kedvelt s olcsó áruk mellett is igazán szép kiállítású népiratkából a következő újabb füzeteket vettük: 160. sz. A kastély titka, vagy a poruljárt kísértet. Irta Tenus Tivadar, ára 6 fillér. — 161. sz. Nagy Mária-Czell rövid története és ismertetése. A kegyhelyre zárandókló ajtatos bucsujárók használatára és építésére. Összeállította Novák Lajos. Ára 24 fillér. — 162. sz. Mindennél drágább a hit, vagy hogyan: tért meg Bimbó mester? Irta Seress Imre. Ára 12 fillér. — 164. sz. Gombos Tamás kincse, vagy: Mire jó a Krisztóf-imádság? Irta Rozgonyi György. Ára 8 fillér. — 164. sz. A talált arany, vagy: Az Isten megfizet. Irta Marczinka Imre. Ára 6 fillér. — 165. sz. A kopott Mária-szobor, vagy: Hogyan győzött az Isten? Irta Reim Lajos. Ára 6 fillér. — 166. sz. Agnes asszony leánya. Tanulságos történet. Irta Bognár Adám. Ára 16 fillér. — 167. sz. Az elégedetlen és telhetetlen. A csonka apostol. Tanulságos történetek. Irta Horváth János. Ára 8 fillér. — 168. sz. Szent István magyar király. A kereszténységnek Magyarország 900-dik esztendői jubileuma alkalmából írta Kisfaludy Z. Lajos. Ára 32 fillér. — 169. sz. A szent Jobb, vagyis: Az I. apostoli király dicsőséges szent jobbkézének történe. A keresztény magyar népek elmondja Cenner Lajos. Ára 8 fillér. — 170. sz. Szent Gellért vértanu, első csanádi püspök élete. Irta Dedek Cr. Lajos. Ára 32 fillér. — 171. sz. Az öreg János bácsi, vagy: Nem halt meg az Isten. Irta Kayser Lajos. Ára 6 fillér. — 172. sz. Sohasem késő. Két tanulságos történet. Irta Valnicsek Béla. Ára 8 fillér. 173. sz. Az obsitós. Elbeszélés. Irta Falusi Pál. Ára 8 fillér. — 174. sz. Istenben bízzál, nem csalatkozz! Elbeszélés. Irta Reim Lajos. Ára 6 fillér. — 175. sz. A kevés meg a buza, vagy: A gyűlölködsé árta Irta V. Pásztor József. Ára 8 fillér. — 176. sz. A piros bugyelláris, vagy: Maradj a becsület utján! Irta Seress Imre. Ára 8 fillér. — 177. sz. Szegény Borka Ferko, vagy: Ne ijesztegesd a gyereket! Irta Erdösi István. Ára 8 fillér. — Valamennyi füzet egy, de némelyik több képpel is van diszítve. Így a 161. számú népiratkában öt szebbnél-szebb kép van, a 168. számú pedig valóságos diszmunka jellegével bír, a mennyben képeinek száma 8, igen finom papíron. A 107 számú füzetben meg épen 13 kép van s egyik művészeibb kivitelű, mint a másik. A tartalmukról mit mondjunk? Azt, hogy jobbat, érdekesebbet, tanulságosabbat és magyarosabbat ezeknél nem ismerünk. Igazán jót művel, a ki terjedésüket elősegíti. A rendelkezésnél elég a folyószámat megjelölni. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvtárhozivatallában: Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.

Magyar Szemle. A kaposi József által kiváló ügyességgel, eszthetikai érzékkel s mindenkor vallásos szellemben szerkesztett "Magyar Szemle" november 3-iki 44. száma (Szerkeszti Kaposi József) következő tartalommal jelent meg: Kritikai jegyzetek. — Faust etikkája és az Ember Tragédiája. II. Becker Hugótól — A keresztvédő ifjakhoz. (Költemény.) Simon N. Péter-től. — Arva sirhalom. Béri Ferenc Zsigmontól — Barát és Sirgödör. Cassiántól. — Késő ősszel. Költemény.) Zsadányi A. tól. — Káros cserék. Suráni Károlytól. — Hunyady olvasója. (Költemény.) Tynkoss Jánostól. — Dürer metszetei. I. Divald Kornéltól. — Színházi krónika. h. s. tól. — Hétről-hétre. (Tárca.) — Irodalom és művészet. — Ajánljuk olvasóink figyelmébe e szépirodalmi hetilapot, melynek előfizetési ára egész érve csak 12 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal - Budapest, VI. Új u. 14 sz.

Róma. Nincs érdekesebb olvasmány Rómánál, mely "a pogányságban született s mért hamis alapon épült nagysága, meg kellett buk-

nia, hogy megváltassék a kereszténység által, melynek világi széke lett. A pogány istenek haragja elől Constantin császár Bizanczba menekült és Róma elpusztult volna, mint egykor Carthago, ha elárvult ügyét föl nem karolja a Pápaság, mely újból benépesítette s fölépítette Rómát, e világváros minden nevezetesebb történeti és kulturális eseményét szép és jellemző képekben is élénk vízi az a vonzó előadásban írott mű, melyet Pálffy Ferenc szerkeszt és ad ki "Magyarország a XIX. században" czimen s melynek VI., VII., VIII. és IX. füzeté most van sajtó alatt. E füzetek Róma történetén kívül folytatólag tárgyalják a francia háborút egészen I. Napoleon császárra koronázatásáig. A történelem e részében az intelligens közönség számos oly részletet is talál, mely eddig magyar nyelven nem jelent meg s mely bepillantást enged a múlt század elejének politikai életébe, eselszövényeibe, mik között első helyen áll a Pápa Új szentsége Párisba való utazása s Napoleon erőszakoskodása a koronázás alatt. Érdeklődők forduljanak közvetlenül Pálffy Ferenc ügyvéd címére: Budapest, VII. ker., Erzsébetkörút 29. sz.

Felölös szerkesztő: Chay Antal.

Építésszek, építőmesterek és háztulajdonosok figyelmébe ajánlja gyártmányát az

ELSŐ MAGYAR

„SCAGLIOL“ építőlemez-gyár

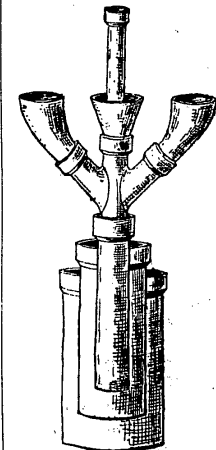
TATA-TÓVÁROS.

A szabadalmazott építőlemez, nyaralók, lakóházak, amerikai jégvermek, gazdasági és gyári épületeknél vagy ezek átalakításánál kiválóan alkalmas.

Tűz és fagymentes, teljesen száraz mennyezetek, boltozatok, kerítésfalak, válaszfalak, kémény és szellőztető csövekhez alkalmas, gomba, fereg és salétrom mentes anyag.

Uj, gyors és a legolcsóbb építkezési rendszer. Magyaruló füzetek és egyes anyagok árai díjtalanul küldetnek.

Beton és Cementáru-gyár.

Szabadalmazott (Zissler rendszer) sodronyszövetbetétű betoncsövek, könyök, tölcser és elágazások bármily átmérővek, továbbá lábazati-kövek, lépcsők, kéményfedők és cement burkoló lapok állandóan raktáron vannak. — Istálló - jászolokat, etető és itató vályukat jutányos árban készíttetnek.

SZVOBODA GYULA
építész.
TATA-TÓVÁROS.

HIRDETÉSEK

felvételnek

kiadóhivatalunkban

jutányos áron

(Iskola-utca 4. sz.)